

Asia: VN/4118/2019

Lausuntopyyntö parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietinnöstä, luonnos hallituksen esitykseksi avoimuusrekisterilaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko avoimuusrekisterin perustamista Suomeen?

Kyllä

Mikä esillä olevista kolmesta avoimuusrekisterin soveltamisalavaihtoehdosta tulisi valita (eli mihin tahoihin kohdistuvaa lobbausta ilmoitusvelvollisuuden tulisi koskea)?

Eduskunta ja ministeriöt

Yleiset huomiot esityksestä

Avoimuusrekisterin soveltamisalan tulisi olla alussa eduskunta ja ministeriöt. Nämä kaksi tahoa ovat lainsäädäntötyön keskiössä, joten on perusteltua aloittaa rekisterivelvollisuus näiden kahden osalta ja kerätä kokemukset, tunnistaa haasteet sekä todeta rekisterin toimivuus ja tarkoituksenmukaisuus ennen rekisterin ulottamista valtion virastoihin. Toimimattoman rekisterin vaarana on olennaisen tiedon hukkuminen massaan ja siten koko rekisterin tarkoituksen vesittyminen.

Yleiset huomiot esityksestä:

Haluamme olla luomassa aidosti avointa edunvalvontakulttuuria Suomeen. Ilmoitusvelvollisuuden täyttämisen tulee olla hallinnollisesti kevyt ja käyttäjäystävällinen. Koulutusta rekisterin aloittaessa tarvitaan laajasti kaikille edunvalvontatyötä tekeville.

Lakiesitystä on syytä tarkentaa siten, että toimintailmoitus koskee lakien valmisteluun ja budjettivallan käyttöön liittyvää vaikuttamistoimintaa. Vapaamuotoiset keskustelut esimerkiksi yhteiskunnan, politiikan ja toimialojen tilasta ei tarjoa lisätietoa vaikuttamisesta valmistelussa oleviin päätöksiin. Tavanomainen, erikseen teemoittamaton vapaa vuoropuhelu päättäjien ja

rekisterivelvollisten toimijoiden välillä ulottaa rekisterin perusteettoman laajalle ja arkipäiväisiin keskusteluihin, vesittäen sääntelyn tavoitteen lainsäädäntöön ja budjettivaltaan liittyvän vaikuttamisen avaajana.

Haluamme kiinnittää huomiota toimijoiden tasapuoliseen kohteluun. Monet eri tahot toteuttavat sekä lobbaamista että lobbaamisen neuvontaa, vaikuttamiseen erikoistuneiden konsulttiyritysten ollen vain yksi toimijoista, jotka molempia harjoittavat.

Mietinnössä esitetty ilmoitusvelvollisuus tarkoittaa käytännössä kahdenkertaista ilmoitusta samasta vaikuttamistoimenpiteestä tilanteessa, jossa vaikuttamistoiminnan neuvontaa saanut taho tapaa päättäjän yhdessä neuvontaa antaneen tahon kanssa. Kyseinen kahdenkertainen raportointi vääristää vaikuttamistoimenpiteiden todellista määrää. Ilmoitusvelvollisuus tulee rajata selkeästi yhdelle asianosaiselle.

Kannatamme sidosryhmistä koostuvan neuvottelukunnan asettamista seuraamaan rekisterin toimeenpanoa ja kehittämään toimintaa. Neuvottelukunnan tulee aloittaa toimintansa mahdollisimman pian, jotta se voisi tarjota asiantuntemustaan ja lisätä konkretiaa VTV:n laatiessa ohjeistusta rekisterin käytöstä.

Lisäksi vaikuttamistoiminnan raportoinnin tasapuolisuuden varmistamiseksi, tulee rekisteriin myös yhdistysten, liittojen ja järjestöjen ilmoittaa omat jäsenlistansa (pois lukien yksityishenkilöt). On myös ehdottoman tärkeää varmistaa, että asianajotoimistot ja lakitoimistot ovat osa rekisteröintivelvollisista tahoista (siltä osin kuin ne tekevät edellä mainittua vaikuttamista tai sen neuvontaa).

Niemi Samu
Blic Oy

Mustonen Niilo
Blic Oy - Blic Oy on vaikuttamiseen erikoistunut konsulttitoimisto, jolla on toimistot Helsingissä ja Brysselissä.